

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-94>

УДК 339.9:656:338.2

Дем'янюк Ольга Борисівнакандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4699-0172>**Olga Demianiuk**

West Ukrainian National University

ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ І ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

ECONOMIC DIPLOMACY IN SHAPING SUSTAINABLE DEVELOPMENT POLICY FOR THE TRANSPORT SECTOR OF UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю посилення ролі економічної дипломатії у формуванні ефективної політики сталого розвитку транспортної галузі України в умовах поглиблення євроінтеграції та трансформації європейського транспортного простору. У статті проаналізовано підходи Європейського Союзу та України до реалізації політики сталого розвитку транспорту через механізми економічної дипломатії. Визначено особливості дипломатичної взаємодії у різних сегментах транспорту, зокрема в автомобільних і залізничних перевезеннях, з урахуванням екологічних вимог, цифровізації та інституційної гармонізації з Європейським Союзом. Обґрунтовано ключові напрями модернізації транспортного сектору України в контексті реалізації політики сталого розвитку, зміцнення його конкурентоспроможності та інтеграції до європейського транспортного простору в сучасних умовах.

Ключові слова: сталий розвиток, транспортний сектор, автомобільний транспорт, залізничний транспорт, інновації, економічна дипломатія, міжнародне співробітництво

Summary. The transport sector plays a strategic role in supporting sustainable economic development, international competitiveness, and the integration of national economies into global and regional value chains. Concurrently, the transformation of transport policy necessitates the active deployment of economic diplomacy instruments to harmonise national and supranational interests, attract investment, implement innovations, ensure compliance with environmental standards, and foster international cooperation in the transport sector. To examine the role of economic diplomacy in shaping sustainable development policy for the transport sector of Ukraine and the European Union, taking into account the sectoral specificities of various transport modes, and to substantiate directions for enhancing the effectiveness of integrating Ukraine's transport system into the European transport space. The approaches of the European Union and Ukraine to implementing sustainable transport development policy through economic diplomacy mechanisms have been analysed. The distinctive features of diplomatic interaction across transport segments, particularly road and rail, have been identified, with consideration of environmental requirements, digitalisation, and institutional harmonisation with the EU. The key aspects of modernising Ukraine's transport sector have been substantiated in the context of implementing sustainable development policy, strengthening its competitiveness, and integrating it into the European transport space under current conditions. Economic diplomacy is a vital instrument for shaping sustainable development policy for Ukraine's transport sector and the EU, ensuring the coordination of strategic priorities, the development of international partnerships, and the enhancement of transport system competitiveness, whilst also providing access to substantial investment and technological resources. Its strengthening will facilitate Ukraine's integration into European transport networks, improve logistics efficiency, and advance the realisation of long-term sustainable development objectives.

Keywords: sustainable development, transport sector, road transport, rail transport, innovation, economic diplomacy, international cooperation

Постановка проблеми. Розвиток транспортної галузі є стратегічним чинником економічного зростання та інтеграції України до європейського економічного простору, що зумовлено необхід-

ністю декарбонізації економіки, підвищення ефективності логістики та поглиблення інтеграції ринків. В умовах глобалізації, поглиблення регіональної інтеграції та посилення екологічних

викликів транспорт перестав бути виключно технічною або інфраструктурною сферою й перетворюється на об'єкт активної економічної дипломатії держав.

Загалом економічна дипломатія передбачає використання двосторонніх та багатосторонніх угод, фінансових інструментів і політичних переговорів задля просування економічних інтересів країни. У транспортному секторі це означає поєднання торгівлі, інвестицій та міжнародної співпраці для впровадження чистих технологій та проявляється у: формуванні міжнародних транспортних коридорів; участі у спільних інфраструктурних проєктах; залученні інвестицій і грантового фінансування; гармонізації технічних, екологічних та цифрових стандартів; просуванні національних інтересів у міжнародних транспортних організаціях тощо.

У контексті сталого розвитку транспортної галузі економічна дипломатія виступає інструментом узгодження екологічних, економічних і соціальних цілей на міждержавному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика розвитку транспортної галузі України в контексті європейської інтеграції, сталого розвитку та модернізації інфраструктури активно досліджується у працях вітчизняних науковців. Зокрема, О. Громова [1] аналізує еволюцію транспортної політики Європейського Союзу (ЄС) та можливості використання цього досвіду у стратегічному плануванні розвитку транспортної галузі України. О. Костюк, Ю. Костюк [2] акцентують увагу на визначенні стратегічних векторів розвитку транспортної системи України в умовах євроінтеграції та узгодженні національної транспортної політики з європейськими стандартами, розвитку транзитного потенціалу та адаптацію нормативно-правового середовища. О.Сарахман [3] підкреслює значення інновацій, цифровізації та адаптації управлінських рішень до європейських практик в умовах відновлення і модернізації транспортної галузі України.

Сучасні зарубіжні дослідження у цьому напрямку акцентують увагу на необхідності поєднання державної політики, ринкових механізмів та міжнародної кооперації як передумови переходу до сталої транспортної моделі, особливо в контексті реалізації Європейського зеленого курсу та цифрової трансформації транспортних систем. Зокрема, А.Торкаеш та С. Венгаус [4] підкреслюють необхідність міждержавної координації політик і узгодження фіскальних, екологічних та інноваційних механізмів регулювання транспортного сектору ЄС; Лю І., Чжоу Д., Ву Ч. [5], доводять, що декарбонізація транспортного сектору потребує синхронізації технологічних інновацій, організаційного управління та енергетичних змін, включаючи альтернативні види палива та цифрові

технології управління мобільністю; С. Собчук та А. Боруцька [6] наголошують на зростанні ролі міжнародного співробітництва, технологічних інновацій та інституційної стійкості транспортного сектору як ключових факторів економічної безпеки держав

Аналіз наукових публікацій свідчить про наявність ґрунтовних досліджень, присвячених євроінтеграції транспортної галузі України, розвитку транспортної політики ЄС та впровадженню інноваційних рішень. Водночас питання ролі економічної дипломатії як системного інструменту формування транспортної політики розкривається переважно фрагментарно, що зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є дослідження ролі економічної дипломатії у формуванні політики сталого розвитку транспортної галузі України і Європейського Союзу з урахуванням галузевої специфіки різних видів транспорту та обґрунтування напрямів підвищення ефективності інтеграції транспортної системи України до європейського транспортного простору.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сталий розвиток транспортної галузі є стратегічним пріоритетом економічної політики ЄС та України. В умовах трансформації глобальних ланцюгів постачання, посилення конкуренції та зростання екологічних вимог економічна дипломатія є ключовим чинником формування політики сталого розвитку транспортної галузі України і ЄС.

Для України економічна дипломатія стала ключовим механізмом забезпечення інтеграції внутрішньої транспортної політики до європейського транспортного простору та у формуванні спільної політики сталого розвитку транспортного сектору України та Європейського Союзу. Крім того, для України транспортна галузь має не лише економічне, але й геополітичне значення, оскільки країна виступає важливим транзитним вузлом між ЄС та іншими регіонами, а в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій транспортна інфраструктура стає критично важливою для відновлення економіки, підтримки зовнішньої торгівлі та забезпечення інтеграції до європейського економічного простору. У зв'язку з цим економічна дипломатія України у транспортній сфері набуває стратегічного характеру, поєднуючи завдання відновлення, модернізації та гармонізації з політикою ЄС.

Транспортна система має вирішальне значення і для європейського бізнесу та глобальних ланцюгів постачання і, крім того, транспорт становить близько 5% ВВП ЄС, створює понад 10 млн. робочих місць у Європі та разом з тим становить загрозу для навколишнього середовища через значні викиди парникових газів і забруднюючих речовин, шум, дорожньо-транспортні пригоди,

затори тощо. Маючи амбітний план стати першим у світі кліматично-нейтральним континентом до 2050 р., ЄС, з 2019 р., реалізує комплексну стратегію трансформації економіки через декарбонізацію всіх секторів, в тому числі транспорту – Європейський зелений курс (The European Green Deal) [7; 8], яка включає в себе низку ініціатив та заходів для досягнення нульових викидів парникових газів, забезпечення економічного зростання, захисту довкілля тощо.

Сьогодні викиди від транспорту становлять близько чверті загальних викидів парникових газів ЄС. Тому у межах ініціативи Європейського зеленого курсу Єврокомісія у 2020 р. представила «Стратегію стійкого та розумного розвитку мобільності» (Sustainable and Smart Mobility Strategy), що передбачає зменшення викидів транспорту на 90% до 2050 р. [7], при цьому всі види транспорту повинні стати більш сталими, з широко доступними екологічними альтернативами та належними стимулами для сприяння екопереходу. В межах «Стратегії стійкого та розумного розвитку мобільності» передбачено до 2050 року збільшити використання транспортних засобів (автомобілів до 30 млн, морських суден та літаків) з нульовим рівнем викидів, подвоїти обсяги високошвидкісних пасажирських та вантажних перевезень, сприяти використанню відновлюваних та низьковуглецевих видів палива та пов'язаної з ними інфраструктури тощо [7].

Досвід ЄС свідчить, що формування політики сталого розвитку транспортної галузі ґрунтується на системному поєднанні стратегічного планування, інституційної координації та економічної дипломатії, спрямованої на поширення європейських стандартів і практик за межі внутрішнього ринку ЄС.

Перехід же України до моделі сталого транспорту відбувається під впливом зобов'язань, взятих у межах Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, а також через активне використання інструментів економічної дипломатії для гармонізації нормативно-правових і технічних стандартів, розвитку транскордонної інфраструктури та інтеграції до європейських транспортних мереж.

Ще у 2018 р. в межах ініціативи ЄС Східного партнерства відбувся перший Транспортний діалог Україна – ЄС, пов'язаний з питаннями двостороннього співробітництва у сфері транспорту між Україною та ЄС. Сьогодні українсько-європейський транспортний діалог – це форум стратегічних консультацій щодо інтеграції транспортних систем, де домовляються про узгодження реформ та проектів. Зокрема, 6 листопада 2025 р. відбувся вже 4-й Транспортний діалог ЄС–Україна, де обговорювалися пріоритети, реформування і наближення транспортного законодавства України до норм Євросоюзу [9]. Учасники підтвердили акцент на розширенні мережі тран-

спортних коридорів і забезпеченні узгодженості з Транс'європейською транспортною мережею (Trans-European Transport Network, TEN-T) та «Шляхами солідарності» (Solidarity Lanes).

План «Шляхи солідарності» для України Єврокомісія ініціювала у травні 2022 р., після повномасштабного вторгнення росії, для створення альтернативних логістичних маршрутів залізничним, автомобільним та внутрішнім водним транспортом для підтримки торговельних експортно-імпортних шляхів [10]. З моменту старту, за «Шляхами солідарності» експортовано майже 199 млн тонн українських товарів та імпортовано близько 88 млн тонн необхідних ресурсів. Загальна вартість торгівлі через ці маршрути оцінюється у 241 млрд. євро. Для підтримки проекту «Шляхи солідарності» європейські інвестиції перевищують понад 2 млрд. євро [10].

Крім того, у 2023 р. Єврокомісія надала додаткові 7 млрд. євро на ключові інфраструктурні проекти, зокрема, 80% з яких, було спрямоване на великі проекти з покращення транскордонного залізничного сполучення вздовж основної мережі TEN-T. У межах цього фінансування кілька проектів дозволять збільшити пропускну здатність вздовж «Шляхів солідарності» між ЄС та Україною та охоплюють: покращення інфраструктури дорожньо-транспортних переправ на пунктах пропуску через кордон між Україною, Молдовою та Румунією; роботу зі збільшення пропускну здатності залізничного перетину кордону між Угорщиною та Україною; нову ділянку дороги в Польщі, яка подовжує її до кордону з Україною; а також дослідження та роботи з інтеграції української залізничної системи до ЄС [10].

Також, у червні–липні 2022 р. ЄС було укладено низку угод з Україною (та Молдовою) про лібералізацію автоперевезень: скасовано квоти і дозволи на транзитні та двосторонні перевезення та розширено мережі TEN-T на територію України та Молдови [10].

У вересні 2024 р. ЄС і Україна домовилися продовжити до 2027 р. Угоду про перевезення вантажів автомобільним транспортом [11], яка була укладена у 2022 р. після повномасштабного вторгнення росії, з метою полегшення доступу України до світових ринків для забезпечення транзиту через країни ЄС та зміцнення торговельних зв'язків з ЄС.

Частково лібералізуючи вантажні автомобільні перевезення шляхом надання українським та європейським перевізникам прав на транзит та двосторонні перевезення на їхніх відповідних територіях, угода допомагає краще інтегруватися Україні в ринок ЄС. Угода також продовжує відігравати певну роль у контексті «Шляхів солідарності» між ЄС та Україною, сприяючи транспортуванню життєво важливих товарів, таких як паливо та гуманітарна допомога, водночас дозво-

ляючи українському експорту, такому як зерно, руда та сталь, потрапляти на ринки ЄС та світу. Крім того, угода ще сприяє значному зменшенню навантаження на транспортну галузь та органи влади як в Україні, так і в державах-членах ЄС, оскільки усуває необхідність видавати дозволи на діяльність згідно з угодою [12]. Це значно активізувало торгівлю між Україною та ЄС, яка забезпечується автомобільними перевезеннями, що принесло користь обом економікам, зокрема у 2024 р. поставки експорту і імпорту між Україною та ЄС автомобільним транспортом склали 7,6 та 7,7 млн тонн, із вартістю 33,4 млрд. євро і 10,1 млрд. євро відповідно [12]. Єврокомісія відзначила, що надалі Україна має поступово узгодити своє дорожнє законодавство з європейським, забезпечуючи рівні умови на ринку транспорту.

За підтримки CEF-2024 (Connecting Europe Facility, CEF) ЄС фінансував кілька прикордонних дорожніх проєктів. Наприклад, Румунія отримала 45 млн. євро на оновлення магістралі, що з'єднує порт Констанца з Україною та Молдовою. У Польщі зведено нову автодорогу на кордон з Україною, у Словаччині модернізовано ділянки в бік України [9]. Окрім того, дорожнє сполучення між Україною та сусідніми країнами покращено в рамках «Шляхів солідарності» (відкриття нових пунктів пропуску, розбудова логістичних центрів). З 2022 р. запроваджено електронний облік транзитних вантажів за стандартом TIR та інші цифрові сервіси, що полегшують міжнародні перевезення.

Важливим елементом сталого розвитку транспортної системи Європейського Союзу є залізничний транспорт, завдяки нижчому рівню викидів парникових газів у порівнянні з автомобільними та авіаційними перевезеннями, а для України це ще й стратегічно важлива складова транспортної інфраструктури, яка стала критично важливою в період повномасштабного вторгнення росії для забезпечення експорту, гуманітарних перевезень і стабільності ланцюгів постачання. Сьогодні, в контексті сталого розвитку економічна дипломатія в залізничному секторі виходить за межі економічних інтересів і охоплює питання екологічної, логістичної та економічної безпеки.

Однією з ключових проблем у взаємодії залізничних систем України та ЄС є різниця технічних стандартів, насамперед ширина колії та системи сигналізації. Результатом економічної дипломатії у напрямку інтеграції національної залізничної мережі до єдиного транспортного простору ЄС було відкриття Україною, у вересні 2025 року, за спільного фінансування Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) і програми ЄС «Механізм сполучення Європи» (Connecting Europe Facility, CEF), першої залізничної лінії шириною 1435 мм протяжністю у 22 км між Чопом та Ужгородом. Новий єврошаблон колії скоротив час поїздок до

міст ЄС (Кошиці, Будапешта, Відня) та полегшив рух вантажів (пасажирів), завдяки уникненню необхідності перевантажень (пересадок), що робить залізницю більш конкурентоспроможною [13]. Вартість проєкту становила 28,6 млн. євро, що окрім будівництва залізничного сполучення Чоп – Ужгород за європейським стандартом ширини колії, включало модернізацію сигналізації, зв'язку, радіо та централізованої системи управління на основі мікропроцесорів з метою збільшення пропускної здатності та підвищення безпеки залізничних операторів [13]. ЄС планує продовжити будівництво нових ділянок евроколій (до Львова, Чернівців, Ковеля, з подальшою електрифікацією) протягом кількох наступних років. Це є частиною «залізничної інтеграції» України з Європою під егідою Solidarity Lanes.

Європейські партнери допомагають відновлювати громадський транспорт у містах України (особливо в тих, що постраждали від обстрілів). ЄС підтримує ініціативи України з доступності та інклюзивності в транспорті через створення безбар'єрних умов. Наприклад, проєкт Міністерства розвитку громад та територій України «Рух без бар'єрів» [14], що координує законодавчі зміни щодо доступності (низькі тротуари, адаптовані транспортні зупинки, інклюзивний громадський транспорт) забезпечив низькопідлоговими трамваями і автобусами 12 міст України за підтримки ЄС і ООН [15]. Також Європейський фонд сталого розвитку (European Fund for Sustainable Development Plus, EFSD+) надає гранти/гарантії для модернізації транспортних вузлів з урахуванням безбар'єрності [15]. На Лондонській конференції з відбудови України 2023 р. було підписано угоди на 800 млн. євро залучення приватних інвестицій, серед яких – проєкти інклюзивної інфраструктури [15].

Україна також розвиває електротранспорт – частка електробусів і трамваїв у міських перевезеннях зростає, хоча у 2024 р. через безпекові причини перевага віддавалася автобусам (вони легше маневрують при тривозі) [15].

Також ЄС підтримує впровадження сучасних технологій: системи в-купівлі квитків, відстеження вантажів, інтелектуальні транспортні системи (Intelligent transportation system, ITS) та Єдине транспортне інформаційне середовище. Зокрема, Україна залучена до Digital Transport and Logistics Forum ЄС, де обговорюються стандарти цифрових логістичних платформ. Технічна допомога ЄС (через програму JASPERS (Joint Assistance to Support Projects in European Regions) ЄІБ) консулює Україну з підготовки проєктів: зараз JASPERS залучений до проєктів залізничної евроколії і TEN-T [13].

Через економічну дипломатію Україна отримує доступ до численних фінансових інструментів ЄС та міжнародних фінансових організацій (табл. 1).

Таблиця 1 – Фінансові інструменти та ініціативи міжнародних організацій для сталого транспортного сектора України

Інструмент / ініціатива	Призначення	Приклади та масштаби фінансування
Connecting Europe Facility, CEF – транспорт (2021–2027)	Співфінансування транс'європейської мережі TEN-T та транскордонних транспортних проєктів	Виділено 7,0 млрд. євро на 134 проєкти (2024 р.) зі стратегії клімату (80% на залізницю) [8]. Україна асоційована до CEF і може подати заявки на проєкти. Уже профінансовано 3 залізничних проєкти з під'єднання Польщі, Румунії та Молдови до України загалом на близько 151,5 млн. євро [9]
Ukraine Facility, Ukraine Investment Framework, UIF Ukraine Recovery Conference, URC (2024–2027)	Макрофінансова та інвестиційна підтримка відбудови України (енергетика, інфраструктура, інновації)	Пакет допомоги ЄС становить 50 млрд. євро. Інвестиційний Фонд UIF розрахований на 9.5 млрд. євро (загальний обсяг з урахуванням гарантій) [16; 17]. На перших конференціях з відновлення (URC 2024, 2025) підписано гарантій і грантів на 3,7 млрд. євро, що мали залучити понад 16 млрд. євро інвестицій [16]. У рамках UIF у березні 2025 р. Єврокомісія підписала гарантію на 2 млрд. євро, дозволивши ЄІБ спрямувати цю суму на проєкти критичної інфраструктури [16]. На конференції в 2025 р. ЄС оголосив про додатковий внесок країн (зокрема, Норвегії) і збільшення бюджету UIF до 9.5 млрд. євро [17]
Європейський фонд сталого розвитку (European Fund for Sustainable Development Plus, EFSD+) – The Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe (NDICI – Global Europe)	Гарантії та гранти для розвитку в сусідстві ЄС (підтримка реформ і приватних інвестицій)	Залучає приватне фінансування через гарантії і гранти. У транспорті EFSD+ долучається до проєктів інклюзивності: фінансує низькопідлоговий транспорт та модернізацію «безбар'єрних» вузлів [15]. Також гарантує кредитні позики на відновлення інфраструктури
Team Europe та донори (ЄІБ, ЄБРР ін.)	Комплексне кредитне фінансування та технічна допомога від ЄС і країн-донорів	ЄІБ виділив з 2022 р. 3,6 млрд. євро на відбудову України (ініціатива EU4Ukraine і вікно Ukraine Facility) [13]. Зокрема, завдяки гарантіям Єврокомісії він надав кредити на модернізацію енергетичних та транспортних мереж (наприклад, 2 млрд. євро гарантій EU під проєкти відновлення) [16]. ЄБРР через Програму включення надає кредити для МСП (в т.ч. на транспорт) і страхування воєнних ризиків

Джерело: сформовано автором самостійно

Аналіз табл. 1 показує, що через інструменти економічної дипломатії Україні вдалося залучити інвестиції та збільшити фінансування у транспортному секторі, оскільки завдяки дипломатам та профільним міністерствам Україна входить у спільні програми з ЄС, Німеччиною, США, Китаєм та міжнародними банками. Наприклад, асоціація України до CEF транспортного фонду дозволила подавати проєкти на мільйонні гранти (як-от у Словаччині та Польщі), а технічні місії JASPERS ЄІБ допомагають підготувати якісні заявки [13]. Угода з ЄІБ гарантує доступ до 2-мільярдного пакету кредитів для відбудови [16]. Економічні аташе і посольства організують «інвестиційні роудшоу» [18], фінансові форуми (Ukraine Recovery Conference, ReBuild Ukraine 2025, EU–Ukraine Investment Conference 2025) для презентації українських проєктів західним інвесторам [17].

Економічна дипломатія просуває наближення українського законодавства до норм ЄС.

Уже укладені угоди з автоперевезень вимагають адаптувати українські правила до європейського права [12]. У безпеці руху, технічних вимогах та екологічних нормах також починається імплементація Директив ЄС (наприклад, щодо стандартів чистоти двигунів, маркування транспортних засобів, схеми розподілу викидів CO₂). Робочі групи з питань транспорту (Україна – ЄС) моніторять виконання цих реформ і сприяють узгодженню деталей. Створення в Україні Ради «Без бар'єрів» з удосконалення архітектурних та транспортних стандартів – приклад політики, координованої з європейськими партнерами [15].

Економічна дипломатія сприяє залученню партнерів і підтримці реформ через участь України в регіональних ініціативах (Східне партнерство, Шовковий шлях тощо) та деблокуванню транскордонних проєктів. Наприклад, дипломатичні зусилля допомогли продовжити проєкт залізничної магістралі Rail Baltica (Литва–Польща) [19]

і погодити коридор із Польщі до Львова. Посольства ведуть переговори з сусідніми країнами щодо оптимізації митного контролю, залізничних розрахунків (TIR, ЄТПП). Через економічні діалоги і партнерські платформи (Business Partnership 2025, Ukraine Facility) Україна просуває реформи: дерегуляція, електронне адміністрування плати за дороги, спрощення концесійного права для будівництва транспортних об'єктів тощо.

Економічна дипломатія створила інституційні механізми для розширення участі України у європейських програмах, гармонізації стандартів у сфері транспорту, розвитку декарбонізованих та інноваційних рішень для інфраструктури та міської мобільності.

Утім, співпраця потребує подальшого посилення, оскільки масштаби модернізації українського транспортного сектору вимагають значно більших інвестицій та швидшої імплементації європейських стандартів. Основними напрямками у використанні інструментів економічної дипломатії в транспортній галузі України має бути інституційне посилення економічної дипломатії, розширення доступу до фінансування ЄС та міжнародних фінансових організацій, модернізація транспортної інфраструктури відповідно до європейських стандартів, цифровізація транспортної системи, розвиток комунікаційної дипломатії та взаємодії з місцевими громадами (рис. 1).

Інституційне посилення економічної дипломатії. Доцільним може бути створення постійного координаційного механізму економічної дипломатії у сфері транспорту при Міністерстві розвитку громад, територій та інфраструктури

України. Такий механізм забезпечить підготовку, супровід і моніторинг міжнародних проєктів, ефективну взаємодію з інституціями ЄС, уніфікацію технічних вимог та координацію реформ у сфері транспорту. Важливим є також активне представлення України у європейських транспортних комітетах, робочих групах і форумах високого рівня.

Розширення доступу до фінансування ЄС та міжнародних фінансових організацій. Україні важливо посилювати дипломатичну роботу для збільшення обсягів фінансування з програм CEF, EFSD+, Ukraine Facility та інших донорських інструментів, а також створити на національному рівні платформу для проєктної підготовки, яка дозволить підвищити конкурентоспроможність українських заявок на європейське та міжнародне фінансування. Важливим є формування пакету концесійних, державно-приватних та інвестиційних проєктів, орієнтованих на європейських та міжнародних партнерів.

Модернізація транспортної інфраструктури відповідно до європейських стандартів. Україні необхідно прискорити реалізацію стратегічних інфраструктурних проєктів, включаючи розвиток евроколії, будівництво інтермодальних терміналів, логістичних хабів на західному кордоні, оновлення рухомого складу та модернізацію ключових міжнародних коридорів. Особливу увагу слід приділити стандартизації технічних параметрів відповідно до вимог TEN-T.

Цифровізація транспортної системи. Важливо розширювати участь України у європейських цифрових платформах та ініціати-

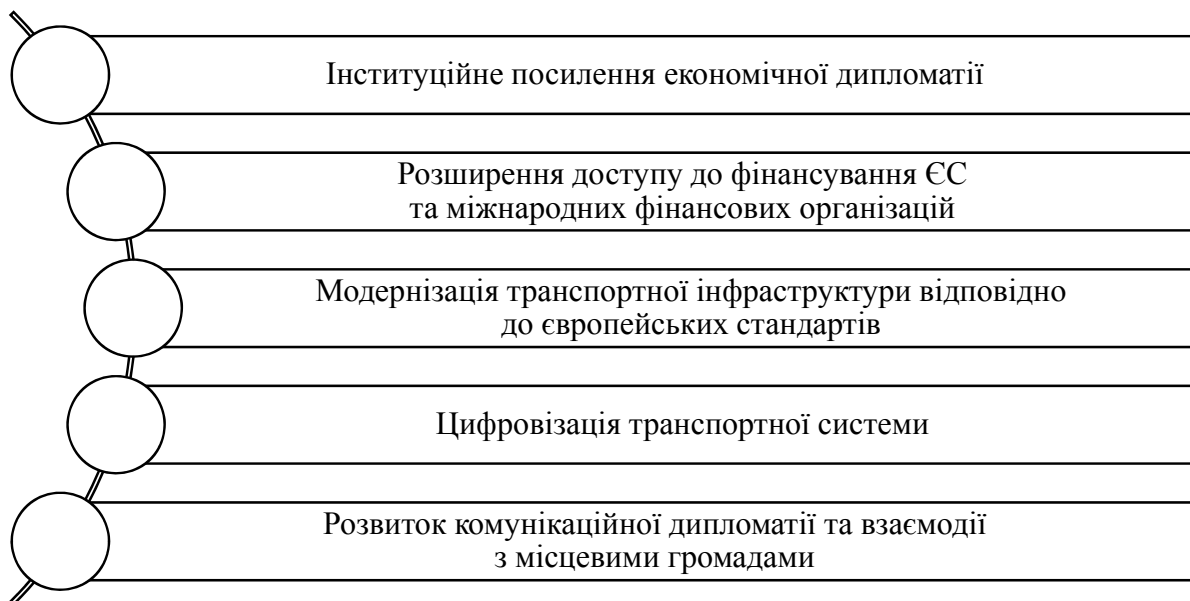

Рисунок 1 – Напрями інтеграції України до європейського транспортного простору через механізми економічної дипломатії

Джерело: сформовано автором самостійно

вах – Digital Transport and Logistics Forum, eFTI, C-ITS – з метою інтеграції українських інформаційних рішень у транскордонні цифрові ланцюги. Доцільним є залучення грантів на впровадження систем електронного документообігу, цифрових черг, смарт-трафіку, а також інноваційних логістичних рішень.

Розвиток комунікаційної дипломатії та взаємодії з місцевими громадами. Необхідно регулярно проводити спільні українсько-європейські форуми, бізнес-місії, експертні панелі та презентації інвестиційних проєктів. Важливим напрямом є також комунікація з органами місцевого самоврядування та допомога громадам в підготовці заявок на програми ЄС, що сприятиме рівномірному транспортному розвитку територій та підвищить ефективність використання доступних фінансових ресурсів.

Висновки. Проведений аналіз засвідчив, що Європейський Союз є ключовим стратегічним партнером України у формуванні та реалізації політики сталого розвитку транспортної галузі. Інституційна, фінансова та нормативна підтримка з боку ЄС сприяє модернізації українського транспортного сектору, зміцненню його конкурентоспроможності та інтеграції до європейського транспортного простору навіть в умовах війни.

Важливу роль у цьому процесі відіграє економічна дипломатія, що забезпечує координацію між внутрішньою транспортною політикою Укра-

їни та вимогами та можливостями ЄС, а також відкриває доступ до значних інвестиційних та технологічних ресурсів.

Ефективність україно-європейської співпраці підтверджують результати впровадження ініціатив TEN-T, розвитку «Шляхів солідарності», залучення фінансування з CEF, EFSD+ та Ukraine Facility, а також спільних програм із цифровізації логістики.

Україна і ЄС об'єднують зусилля в модернізації та екологізації транспортної галузі через низку координаційних платформ і фінансових механізмів. Важливими результатами є поступове наближення України до мереж TEN-T, створення Солідарних транспортних коридорів, масштабна реформа управління транспортом під егідою ЄС. Значні інвестиції – як з європейських бюджетів (CEF, Ukraine Facility), так і приватні (через EFSD+, EIB, EBRD) – призводять до практичних змін: нового інфраструктурного ландшафту (євроколія, покращені кордони), зростання «чистих» технологій (електротранспорт, ощадливі технології руху) і синхронізації регуляторного поля. Проте для повноти успіху необхідно прискорити гармонізацію стандартів і ширше залучати партнерів до нових інновацій (цифрова логістика, автоматизація). Загалом, економічна дипломатія показує здатність поєднувати політичні амбіції з реальними проєктами інфраструктурної відбудови і сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Громова О. В. Досвід еволюції транспортної політики європейського союзу як напрямок для стратегічного планування транспортної галузі України. *Вісник економіки транспорту і промисловості* 2023. № 81-82, С. 88–97. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.81-82.287180>
2. Костюк О. С., Костюк Ю. С. Стратегічні вектори розвитку транспортної системи України в умовах євроінтеграції. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична.* 2023. вип. 39. С. 167–175. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10243898>
3. Сарахман О. М. Інноваційні рішення в управлінні транспортними процесами: український та європейський досвід. *Здобутки економіки: перспективи та інновації.* 2025. № 22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17232717>
4. Torkayesh A. E., Venghaus S. Decoding the transport policy maze towards climate neutrality: Cross-sectoral policy landscapes. *Renewable and Sustainable Energy Reviews.* 2024. Vol. 206. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.rser.2024.114865>
5. Liu Y., Zhou D., Wu Ch. Strategies for sustainable road transport: Technological innovation and organizational management through AI. *Transportation Research Part D: Transport and Environment.* 2025. Vol. 141. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.trd.2025.104651>
6. Sobczuk S., Borucka A. Recent Advances for the Development of Sustainable Transport and Their Importance in Case of Global Crises: A Literature Review. *Applied Sciences.* Vol. 14(22). 2024. DOI: <https://doi.org/10.3390/app142210653>
7. Mobility strategy. A fundamental transport transformation: Commission presents its plan for green, smart and affordable mobility. European Commission. 20 July 2021. URL: https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/mobility-strategy_en
8. EU invests record €7 billion in sustainable, safe and smart transport infrastructure – Mobility and Transport. European Commission. 17 July 2024. URL: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-invests-record-eu7-billion-sustainable-safe-and-smart-transport-infrastructure-2024-07-17_en
9. EU support for better transport connections in Eastern Europe, Ukraine and Moldova. *Mobility and Transport.* European Commission. 7 November 2025. URL: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-support-better-transport-connections-eastern-europe-ukraine-and-moldova-2025-11-07_en
10. EU-Ukraine Solidarity Lanes. Lifeline for Ukrainian economy, key for global food security. European Commission. 13 November 2025. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/eu-ukraine-solidarity-lanes_en

11. Угода між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Союзом про вантажні перевезення автомобільним транспортом: Указ Президента № 642/2024 від 20.09.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_012-24#n2

12. EU and Ukraine extend road transport agreement until 31 March 2027. European Commission. 25 September 2025. URL: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-and-ukraine-extend-road-transport-agreement-until-31-march-2027-2025-09-25_en

13. Ukraine opens its first railway line with European track width standard, boosting the country's integration with the European Union. European Investment Bank. 05 September 2025. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2025-325-ukraine-opens-its-first-railway-line-with-european-track-width-standard-boosting-the-country-s-integration-with-the-european-union>

14. Флагманський проєкт "Пух без бар'єрів": Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mindev.gov.ua/diialnist/bezbarierni-marshruty>

15. Dorokhina A. Ukraine in Motion: Inclusive Paths Ahead. *Mobility and Transport*. European Commission. 12 September 2025. URL: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/ukraine-motion-inclusive-paths-ahead-2025-09-12_en?prefLang=it

16. Ukraine Investment Framework. Enlargement and Eastern Neighbourhood. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-investment-framework_en

17. EU steps up support for Ukraine's recovery, reconstruction, and modernisation and opens new opportunities for resilience and defence industries. Enlargement and Eastern Neighbourhood. European Commission. 13 November 2025. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-steps-support-ukraines-recovery-reconstruction-and-modernisation-and-opens-new-opportunities-2025-11-13_en

18. The 9th annual Ukrainian Investment Roadshow, Strategy Council. London, 9 December 2025. URL: <https://strategy-council.com/en/events/the-9th-annual-ukrainian-investment-roadshow/>

19. У Литві триває будівництво магістралі Rail Baltica. *Railway Supply: залузе видання для фахівців залізничного транспорту*. 08.10.2025. URL: <https://www.railway.supply/uk/u-litvi-triva%D1%94-budivnicztvo-magistrali-rail-baltica/>

References:

1. Gromova, O.V. (2023) Dosvid evoliutsii transportnoi polityky yevropeiskoho soiuzu yak napriamok dlia strateichnoho planuvannia transportnoi haluzi Ukrainy [The Experience of the Evolution of the EU Transport Policy as a Direction for Strategic Planning of the Ukrainian Transport Sector]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti – Bulletin of Transport Economics and Industry*. no. 81-82. Pp. 88–97. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.81-82.287180> (in Ukrainian)

2. Kostiuk, O., Kostiuk, Yu. (2023) Strateichni vektory rozvytku transportnoi systemy Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Strategic Vectors of the Development of the Transport System of Ukraine in the Conditions of European Integration]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii yurydychna – Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*. no. 39. Pp. 167–175. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10243898> (in Ukrainian)

3. Sarakhman, O. Innovatsiini rishennia v upravlinni transportnymy protsesamy: ukrainskyi ta yevropeyskyi dosvid [Innovative solutions in transport process management: Ukrainian and European experience] *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii – Achievements of the Economy: Prospects and Innovations*, no. 22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17232717> (in Ukrainian)

4. Torkayesh, A. E., Venghaus, S. (2024) Decoding the transport policy maze towards climate neutrality: Cross-sectoral policy landscapes. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. 206 p. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.rser.2024.114865>

5. Liu, Y., Zhou, D., Wu, Ch. (2025) Strategies for sustainable road transport: Technological innovation and organizational management through AI. *Transportation Research Part D: Transport and Environment*. 141 p. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.trd.2025.104651>

6. Sobczuk, S., Borucka, A. (2024) Recent Advances for the Development of Sustainable Transport and Their Importance in Case of Global Crises: A Literature Review. *Applied Sciences*. no. 14(22). DOI: <https://doi.org/10.3390/app142210653>

7. Mobility strategy. A fundamental transport transformation: Commission presents its plan for green, smart and affordable mobility. European Commission. (20 July 2021). Available at: https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/mobility-strategy_en

8. EU invests record €7 billion in sustainable, safe and smart transport infrastructure – Mobility and Transport. European Commission. (17 July 2024). Available at: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-invests-record-eu-7-billion-sustainable-safe-and-smart-transport-infrastructure-2024-07-17_en

9. EU support for better transport connections in Eastern Europe, Ukraine and Moldova. *Mobility and Transport*. European Commission. (7 November 2025). Available at: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-support-better-transport-connections-eastern-europe-ukraine-and-moldova-2025-11-07_en

10. EU-Ukraine Solidarity Lanes. Lifeline for Ukrainian economy, key for global food security. European Commission. (13 November 2025). Available at: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/eu-ukraine-solidarity-lanes_en

11. Agreement between Ukraine and the European Union amending the Agreement between Ukraine and the European Union on the carriage of goods by road: Presidential Decree № 642/2024 (20 September 2024). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_012-24#n2 (in Ukrainian)

12. EU and Ukraine extend road transport agreement until 31 March 2027. European Commission. (25 September 2025). Available at: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-and-ukraine-extend-road-transport-agreement-until-31-march-2027-2025-09-25_en

13. Ukraine opens its first railway line with European track width standard, boosting the country's integration with the European Union. European Investment Bank. (05 September 2025). Available at: <https://www.eib.org/en/press/all/2025-325-ukraine-opens-its-first-railway-line-with-european-track-width-standard-boosting-the-country-s-integration-with-the-european-union>

14. Flahmanskyyi proiekt "Rukh bez barieriv" [Movement without Barriers]: Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy – Ministry for Development of Communities and Territories of Ukraine. Available at: <https://mindev.gov.ua/diialnist/bezbarierni-marshruty> (in Ukrainian)

15. Dorokhina, A. (2025) Ukraine in Motion: Inclusive Paths Ahead. *Mobility and Transport*. European Commission. Available at: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/ukraine-motion-inclusive-paths-ahead-2025-09-12_en?prefLang=it

16. Ukraine Investment Framework. Enlargement and Eastern Neighbourhood. Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-investment-framework_en

17. EU steps up support for Ukraine's recovery, reconstruction, and modernisation and opens new opportunities for resilience and defence industries. Enlargement and Eastern Neighbourhood. European Commission. (13 November 2025). Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-steps-support-ukraines-recovery-reconstruction-and-modernisation-and-opens-new-opportunities-2025-11-13_en

18. The 9th annual Ukrainian Investment Roadshow, Strategy Council. London (9 December 2025). Available at: <https://strategy-council.com/en/events/the-9th-annual-ukrainian-investment-roadshow/>

19. U Lytvi tryvaie budivnytstvo mahistrali Rail Baltica [Rail Baltica construction progresses in Lithuania] *Railway Supply: haluzeve vydannia dlia fakhivtsiv zaliznychnoho transportu – Railway Supply: Industry publication for railway transport specialists* (08 October 2025). Available at: <https://www.railway.supply/uk/u-litvi-triva%D1%94-budivnicztvo-magistrali-rail-baltica/> (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 13.04.2026

Дата прийняття статті: 04.05.2026

Дата публікації статті: 19.05.2026